Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENS-HISTORIEN. Oldtiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: ”N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter”, i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 196. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig06val-shoot-idm139743996330208/facsimile.pdf (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Man kan ikke ret see, om efter Øiesynet, eller blot efter andres Mund, saaledes, at den havde omtrent samme Omkreds som Athenen, men bestod af syv Ringe inden i hinanden, hver med sin Mur, paa Siderne af en Høi, med Borgen paa Toppen. Disse Mure, siger han, var saaledes læmpede efter hinanden, at af de Sex saae Man blot Krandsene, som havde hver sin Farve, den Første hvid, den Anden sort, den Tredie mørkerød, den Fjerde blaa, den Femte lyserød, den Sjette forsølvet og den Syvende forgyldt*). Naar Man læser at Perser-Kongerne opholdt sig om Vinteren i Ægbatana og om Sommeren i Susa eller Babylon, da skal Man vide, at dette kolde Bad om Vinteren og hede om Sommeren kun er udsprunget af en Skriv-Feil hos Strabo, som de Lærde ei har nænt at rette, skiøndt Strabo selv gav et godt Exempel, ved først at sige om Parther-Kongerne, at de boede i Ægbatana om Sommeren, fordi der var kiøligt, men i Seleukia, nær ved Babylon, om Vinteren, og siden, at det var samme Brug som Perser-Kongerne havde gjort af Ægbatana**).

Susa laae i Chusistan, ved Aaerne Ulai og Choaspis, i en deilig Egn, hvor fordum Ranken groede og Jorden bar hundredefold, men der er nu en Ørk, og Man gjætter kun paa at Mursteens-Dyngerne ved Kherka-Floden, vestenfor Shuster, er Susas Grav-Høi.

Dog, hvad Man især maatte ønske at finde, var Levningerne af Persepolis og Pasargade i Farsistan, berømte Navne fra Heden-Old paa Kyri Gravsted og hans Folks Helligdom, og herom ledte Man ogsaa aabenbar lykkeligst, thi hvor vanskeligt det end falder for styrtede Paladser at svare til Hæders-Navne, er der dog, efter vor Niebuhrs Reise, ei længer nogen Tvivl om, at jo Marmor-Støtterne (Tschil-Minar) paa Mardescht-Sletten, og Floden Bund-Emir, er stolte Bauta-Stene paa den gamle Perser-Vældes Grav, og vække, i Forbindelse med Trappe-Gangene paa Klippe-Væggen, en høi Forestilling om Tanke-Flugten og Udviklingen under Kyrus og Darius. At det ogsaa netop er Ruinerne af Slottet i Persepolis, som Alexander i en barbarisk Ruus med egen Haand antændte, agtes nu for afgjort, især siden Man begyndte at stave paa Indskrifterne, der synes at gjælde de berømte Over-Konger, men da baade Kile-Skriften er glemt og Sproget ubekiendt, er

*) Herod. I. 98.
**) Strabo XI. 522. 24. XVI. 743.

det ei mindre vanskeligt at forsvare de rigtige end at giendrive de urimelige Giætninger. Stort vil der i alt Fald ikke vindes, saalænge Billed-Sproget, som Fabel-Dyrene paa Muren tale, vedbliver at være os mørkt.

Nogle Mile nordenfor disse Ruiner, ved Murgab, har Man vel ogsaa nyelig med megen Sikkerhed peget paa Ruinerne af Pasargade, hvor der, efter de Gamle, stod et Grav-Kapel for Kyrus, men har de Gamle Ret i deres vist nok løselige Beskrivelser, da kan der umuelig være Mile mellem Persepolis og Pasargade; thi enten er det kun to Navne, et Græsk og et Persisk, paa den Hoved-Stad, Kyrus bygde, eller ogsaa var Pasargade kun Navnet paa Ruinerne af en gammel Borg og Grav-Kapellet i Kongens Have ved Persepolis, hvor Ingen boede, uden de vagthavende Magier, som til deres Ophold fik et Faar om Dagen og en Hest om Maaneden. Det Sidste synes at være Strabos Mening, og Arrian kalder aabenbar baade den store Bolig for de Levende og den Lille for de Døde Pasargade, medens Diodor kun taler om Persepolis*). Man paastaaer vel, at Grav-Kamret paa Kirke-Gaarden ved Murgab, som nu kaldes Djævle-Krogen, paa det Nøieste svarer til Beskrivelsen hos Strabo og Arrian, men det brister, thi Man har end ikke fundet Spor af den Persiske og Græske Indskrift, der skulde være, men har tvertimod fundet tydelig Arabisk Læsning, som Man vel kan beskylde for at have slugt den gamle Skrift, men beviser derved neppe hvad Man vilde.

Som Tingene staae, maae vi da antage Pasargade for den samme Perser-Port eller Perse-Gaard som Persepolis, og være glade ved, at der findes eet Spor af de gamle Høie-Lofte, uden dog at glemme, at selv ved Tschil-Minar er vi paa Giætningens Enemærker; thi skiøndt Man har paastaaet, at disse Ruiner passede vidunderlig til Diodors Beskrivelse af Borgen, Kyrus bygde og Alexander brændte, saa er det dog ganske vist, at Diodor, som vi har ham nu, slet ikke beskriver Borgen, men kun Ring-Murene derom, med Kaaber-Portene og Galgerne, som neppe vilde være kiendelige, om de end fandtes**).

Af et ganske andet og langt mærkeligere Slags end alle Stene er det Mindes-Mærke af Old-Tidens Meder og Perser, som Fransk-Manden Anquetil du Perron, i Midten af forrige

*) Diodor XVII. 600. Strabo XV. 729—36. Arrian III. 18. VI. 29. VII. 1.
**) Diodor XVII. 600.